

Cerkveni Glasbenik

Glasilo Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z glasbeno prilogo vred 5 kron, za cerkve ljubljanske škofije 4 krone, za dijake 3 krone.

Uredništvo in upravnništvo: Pred Škofijo št. 12, I. nadstr.

Cerkvenoglasbena liturgika.

Fr. Ferjančič.

(Dalje.)

VII. Trajanje liturgične glasbe.

Motu proprio določuje o tem to-le:

„Ni dovoljeno, da bi petje na koru ali sviranje na instrumente mašnika pri oltarju mudilo dalje časa, nego to dopuščajo liturgični obredi. Po cerkvenih predpisih se mora „Sanctus“ končati pred povzdigovanjem. Seveda se mora tudi mašnik, ki ima opravilo, ozirati na pevce. „Gloria“ in „Credo“ bodita po gregorianski tradiciji razmerno kratka.

Sploh se mora to kot huda zloraba zavreči, ako pri cerkvenih slovesnostih liturgija igra vlogo neke glasbi podrejene postranske stvari, ko vendar glasba tvori le en del liturgije in ji mora služiti kot ponižna dekla“.

S temi besedami se dovolj jasno označuje razmerje med liturgijo in cerkveno glasbo. Glavna reč pri službi božji so liturgični obredi; zato jih cerkvena glasba brez potrebe nikdar ne sme ovirati. Da se pri „Gloria“, „Credo“ in sekvencijah služba božja nekoliko zategne, je zaradi dolgega besedila samo ob sebi umevno. Sicer pa imej organist vedno pred očmi pravilo, da po lastni krivdi ne sme zategniti službe božje niti za trenutek. Paziti mora torej, da z orgljanjem vselej pravočasno preneha. Izogibati se mora vseh nepotrebnih mediger. To zahteva od njega tudi naša knezoškofijska okrožnica, ko pravi: „Organist naj se váruje, da ne bo z nepotrebnim sviranjem zadrževal duhovnika pred oltarjem; zlasti v začetku svete maše naj takoj začne z introitom“. Na morebitne modulacije se mora skrbno pripraviti že doma, da preide pravilno in po najkrajši poti iz enega tonovega načina v drugega, n. pr. med introitom in „Kyrie“. Spremljati mora znati gladko vse speve, da ne bo z okornim spremljanjem oviral petja ter tako sam zakrivil, da se služba božja zategne.

Ta odstavek motuproprija pa morajo imeti pred očmi tudi skladatelji, da ne bodo cerkvenih skladb po nepotrebnem na široko razpletali, kar nahajamo žal pri mnogih sicer slavnih skladateljih prejšnjih časov. Vzor jim mora biti tudi v tem oziru gregorianski koral. Ako bi se kljub temu proizvajala včasih kaka daljša maša, da bi n. pr. mašnik prej prišel do povzdigovanja, kakor se je do cela odpel „Sanctus“, mora mašnik s povzdigovanjem počakati, dokler se ne skonča petje na koru.

VIII. Glavna sredstva za povzdigo cerkvene glasbe.

V tem odstavku poudarja Motu proprio zlasti pet sredstev, ki naj bi zdatno povzdignila cerkveno glasbo; beremo namreč:

„Da se natančno izvrše tu navedeni predpisi, naj sestavijo škofje tam, kjer se to še ni zgodilo, posebno komisijo mož, ki imajo kompetentno sodbo v glasbenih stvareh. Ta komisija imej nalogo, da na način, ki se ji zdi najprimernejši, čuva nad glasbo, ki se proizvaja v cerkvah. Ista ne sme paziti samo na to, da je glasba sama na sebi dobra, ampak tudi na to, da odgovarja močem pevcev in da se vedno dobro proizvaja.

V duhovskih semeniščih in drugih cerkvenih zavodih naj se v zmislu določb tridentinskega zbora¹⁾ z vso pridnostjo in ljubeznijo goji že pohvalno omenjeni tradicionalni gregorianski koral. Predstojniki naj ne bodo preveč varčni z navduševanjem in s hvalo svojih mladih podložnikov. Ravno tako naj se med kleriki, kjer je to mogoče, ustanovi pevska šola za proizvodnjo svete polfonije in dobre liturgične glasbe.

Pri navadnem pouku v liturgiji, moráli in cerkvenem pravu, ki se daje bogoslovcem, se ne sme prezreti prilika, dotakniti se onih točk, ki so tesno zvezane z načeli in postavami cerkvene glasbe. Prizadevati si je treba, da se študij izpopolni s posebnim poukom o estetiki svete umetnosti, da ne bodo morebiti kleriki zapustili semenišča, ne da bi bili kaj slišali o teh k popolni cerkveni izobrazbi neobhodno potrebnih stvareh.

Skrbeti je treba tudi za to, da se vsaj v glavnih cerkvah ustanové nekdanje pevske šole, kar se je že zgodilo na mnogih krajih z najboljšim uspehom. Goreči duhovščini ne bo težavno ustanoviti take šole tudi pri manjših cerkvah, dà, celo na deželi. Pri tem lahko vdobi sredstvo, da zbira krog sebe otroke in odrasle, v njih lastno korist, vernemu ljudstvu pa v vzpodbudo.

Že obstoječe višje šole za cerkveno glasbo je treba po najboljših močeh podpirati in jih pomagati na novo ustanavljati tamkaj, kjer jih še ni. Posebno važno je, da prevzame Cerkev sama skrb za izobrazbo svojih pevovodij, organistov in pevcev po pravih načelih svete umetnosti“.

Tako komisijo, kakršno omenja tu Motu proprio, imamo tudi v naši ljubljanski škofiji. Njena naloga je, nadzirati in voditi vso cerkveno glasbo po škofiji.

„Komisija naj pazi“, piše presvetli knezoškof v okrožnici, „jeli se izpolnjujejo cerkvena določila gledé petja in glasbe po cerkvah in naj mi svétuje, kaj bi bilo storiti, da postane slovesna služba božja vedno častitljivejša in vzpodbudnejša. Ta komisija ni zasebna, marveč je organ knezoškofijskega ordinariata“.

Poleg članov komisije pa so postavljeni še posebni nadzorniki organistov po celi škofiji. O teh pravi okrožnica: „Nadzorniki naj od časa

¹⁾ Ta zbor ukazuje v 23. seji, 18. poglavju, da se morajo gojenci škofijskih semenišč učiti cerkvenega petja.

do časa obišejo župnije, se prepričajo o stanju cerkvenega petja in o njem poročajo knezoškofijskemu ordinariatu.“

Gledé s e m e n i š č zahteva tudi okrožnica nekaj podobnega, ko pravi: „V prvi vrsti naj se skrbi v semeniščih, da se bodo bogoslovci temeljito poučili v gregorianskem koralu. Pa tudi duhovniki, ki so že v pastirstvu, naj se potrudijo, da bodo poznali vse speve, ki jih imajo proizvajati. Verniki imajo pravico pričakovati, da jim duhovnik izvrši vse obrede, tedaj tudi koralno petje v vzpodbudo in tolažbo“.

O p e v s k i h š o l a h beremo v naši okrožnici to-le: „Povsod se čuje, kakšen križ je s pevci. Komaj se malo priučé, že odidejo. To je zmeraj bilo in bo. Da pa organisti ne pridejo v zadrego, naj po vseh župnijah zasnujejo p e v s k e š o l e za mladi naraščaj, kakor je bilo nekdaj. V teh šolah naj se da mladini brezplačen, temeljit pouk. Ako se mali otroci v šoli naučé čitati, zakaj se ne bi bolj odrasli naučili peti po notah? Tega je zmožen vsakdo, samo treba je vnetega učitelja in učilnih sredstev. Komisija skrbi tedaj, da vdobimo temeljito, poljudno pevsko šolo v slovenskem jeziku, ki naj bo podlaga pevskemu pouku po župnijskih pevskih šolah“.

IX. Sklep.

Motu proprio konča s tem krepkim opominom k skupnemu delu:

„Naposled pa polagamo na srce pevovodjem, pevcem, duhovščini, predstojnikom semenišč, cerkvenih zavodov in redov, kakor tudi župnikom in cerkvenim predstojnikom, kanonikom pri kolegiatskih in katedralnih cerkvah, posebno pa škofom, da podpirajo z vso vnemo to dobro pre-mišljeno, davno zaželjeno in od vseh strani enoglasno zahtevano preosnovo cerkvene glasbe, da cerkvena oblast, ki je te predpise že večkrat izdala in jih zdaj iznova zabičuje, ne pade v zasmehovanje“.

„Dano v naši apostolski palači v Vatikanu na praznik sv. device in mučenice Cecilije, dne 22. novembra 1903, v prvem letu Našega pontifikata“.

Papež Pij X.

Iz tega je razvidno, kako važno vlogo igra v liturgiji cerkvena glasba in koliko skrbi jej je treba posvečati.

Isto poudarja tudi naša knezoškofijska okrožnica, ko pravi: „Enkrat za vselej izgini misel, kakor da je cerkveno petje pri svetih opravilih postranska stvar. Prvo mesto zavzema liturgija, drugo glasba, potem še le pridejo ostale umetnosti. Zatorej naj cerkveni predstojniki imajo posebno skrb za glasbo, naj podpirajo organiste s svetom in gmotnimi sredstvi, naj bodrijo pevce in naj tej stroki posveté vso svojo pozornost. Mnogo se je že storilo v naši škofiji za glasbeno umetnost, obilo dela nas pa še čaka“.

In ob koncu okrožnice beremo: „Cerkve naj skrbno gojijo sveto glasbo, tako da bodo vsi, ki jih obiskujejo in so navzoči pri svetih opravilih, vselej mogli zaklicati: Kako ljubi so tvoji šotori, Gospod vojnih trum; moja duša hrepeni in koprni po dvorih Gospodovih!“ (Ps. 83.)

(Dalje prihodnjič.)

Ob 25 letnici „Cecilijinega društva ljubljanskih bogoslovcev“ v duhovskem semenišču.

Statistično poročilo o uspehih in neuspehih društva tekem njegovega 25 letnega obstoja.¹⁾

Sestavil Vinko Lovšin.

Tečaj društvene dejavnosti	Leto	Tačasni predsednik	Tačasni blagajnik	Udje	Mesečni sestanki	Izredni sestanki	Občni zbori	Uspeh društvenega delovanja
I.	1892 5/3—5/6	France Žvan	Tomaž Rožnik	43	1	—	2	Poročilo predsednika: „Društvo obstoji 3 mesece in 10 dni in v tem času se je že marsikaj storilo za naše težnje in ideale. Mnogo se je govorilo in bralo, priredila se je tudi knjižnica. Dosegli smo vse to, ker smo delovali z združenimi močmi, vsak poramezni ud je na katerikoli način pripomogel, da je mlado društvo uspevalo.“
II.	1892 do 1893	Ivan Trpin	France Bernik	42	7	1	2	„Predsednik pojasni razvoj in napredek društva, proseč in vzpodbujajoč tovarise k vztrajnosti in še večji gorečnosti ter ljubezni do prospeha in uredničenja zvišenih Cec. teženj. Zahvali pevovodja tov. Rožnika, ki je res požrtvovalno skrbel za napredek tovarišev v pevskem oziru, predvsem v koralnem petju.“
III.	1893 do 1894	France Bernik	Jožef Juvanec	57	7	1	2	„Potem ko smo se osemkrat zbrali tekom leta, smo se danes devetič. Društveni shodi in društveno petje se je vršilo vestno skozi celo leto in se je natanko prepele vse duhovnikovo petje brez izjeme, kakor to pravila zahtevajo. Društvena knjižnica je narasla za 18 knjig.“

¹⁾ Poročilo nam je došlo lani ob 25 letnici, pa radi raznih ovir spisa takrat žal nismo mogli takoj prinesiti. (Ur.)

IV.	1894 do 1895	Jožef Juvanec	Jožef Švigelj	72	5	—	2	<p>„Vodstvo društva si je v svesti, da je storilo, kolikor je bilo možno. Delovalo je mirno, pa gotovo. Dvakrat na teden se je vršil pouk udov v praktičnem petju. Teoretično se je obravnavala zanimiva tvarina cerkvenega petja, na mesečnih shodih, katerih je bilo letos zaradi potresnih počitnic samo 6 + 1. Knjižnica je dobila mnogo lepih knjig, med katerimi je najlepše delo „Ambros, Geschichte der Musik“ 5 zv.“</p>
V.	1895 do 1896	Jožef Švigelj	Evgen Lampe	75	?	?	?	<p>Poročilo blagajnikovo: „Predsednik je koncem maja nena doma odšel na faro. Videč, da ni zapisoval shodnih dogodkov v zapisnik, si usojam nekaj stvari omeniti. Ker je bil predsednik presbyter, se je izvolil za pevovodja tov. Hybšek, ki je poučeval koral z veliko vneemo. Ker pa je bil ta zaradi orkestra precej zaposlen, je zopet predsednik poučeval koral, ki pa ni redno poučeval zaradi preobilnih opravkov. Društvo se je naročilo tudi na muzikalije „Glasbene Matice“. Predsednik je na več shodih prečital pomembno apologijo cecilijanstva.</p>
VI.	1896 do 1897	Anton Golf	Janko Bartel	74	4	1	2	<p>Poročilo predsednika: „Mesečni shodi so bili siabo obiskani in vendar je to skoro edini pripomoček, zlasti za večino bogostovcev, kjer naj bi se navzeli zanimanja in navdušenja za cerkveno glasbo. Lansko leto je bilo društvo zadremalo, letos naj nam zadostuje, če ne moremo posebnih uspehov pokazati, to, da se je vsa stvar spravila zopet v tir. Posebna zahvala gre društvnemu pevovodju tov. Arhu, ki je z veseljem in vztrajno vodil koralno petje celo leto. Tudi tov. Lampetu, ki je poleg svojih opravkov z vneemo podučeval harmonijo“.</p>
VII.	1897 do 1898	Janko Bartel	Luka Arh	72	5	1	2	<p>„Pred volitvijo predsednika in blagajnika za prihodnje leto, se zahvali predsednik tov. pevovodju Debevcu za njegovo potrpežljivost in poštvalnost.“</p>

Tetaj društve- nega obstoja		Leto	Tačasni predsednik	Tačasni blagajnik	Udje	Mesečni sestanki	Izredni sestanki	Občni zbori	Uspeh društvenega delovanja
VIII.	1898 do 1899	Luka Arh	Štefan Trškan	85 oz. 83	3	—	2	<p>„Tekom leta je imelo društvo 85 članov, koncem leta 83 (eden med letom izstopil, drugi, Bartel umrl 20. apr. 1899). Shodov je bilo pet, Predaval je tovariš Arh t. č. predsednik. Društveno petje se je vršilo redno celo leto. Obiskovanje je bilo srednje. Poučevalo se je le praktično (naštevaj). Društveno imetje je znatno narastlo. Med drugim 6 fam-buraških instrumentov“. — Poroča izvoljeni predsednik V. Zabret</p>	
IX.	1899 do 1900	Valentin Zabret	Anton Lombar	85	7	1	2	<p>„Kakor druga leta, je bilo društvo naročeno na razne glasbene liste (naštevaj). Listi so redno krožili po sobah; pritožbe ni bilo nobene. Knjižnice se je le nekaj tovarišev redno posluževalo. Društveni shodi so bili živahni; za to je skrbel prvič izvoljeni odbor. Društveno petje so obis-kovali tov. prav pridno. Petje smo imeli celo leto 78 krat po pol ure, torej celih 39 ur. Petje za tov. ordinande je bilo po Veliki noči posebej.“</p>	
X.	1900 do 1901	France Kímovec	Stanko Premrl	81	5	1	2	<p>„Predsednik poroča v glavnih potezah o društvenem delovanju, o shodih, o predavanjih in se posebej za-hvali nekaterim tovarišem, pevovodju, blagajniku, pre-davateljem. Tov. pevovodja je poučeval petje z veliko požrtvovalnostjo, o čemer se je predsednik osebno prepričal“.</p>	
XI.	1901 do 1902	France Kímovec	Jožef Gostiša	70	4	1	2	<p>„Predsednik se opraviči, da vsled svoje bolezni ni mogel sklicati vsaj še dveh shodov, ki bi jih rad in ki sta bila posebno namenjena nastopnim gg. kaplanom. Zahvali se posebno še tov. predavateljem in tov. blagajniku, pred-vsem pa tov. pevovodju, ki je tako spretno poučeval koralno petje. Sestanki so bili še dosti povoljno obis-kani in tudi debata je bila živahna.“</p>	

XII.	1902 do 1903	Stanko Premrl	Anton Žnidaršič	78	6	1	2	<p>„Z božjo pomočjo smo prispevali zopet nekaj mrvic k reformi cerkvenega petja in cerkvene glasbe v duhu in zmislu sv. Cerkve, na podlagi njenih določil in ukazov. Predavanj smo imeli petero. Obžalujem pa tudi, da je še vedno mnogo tovarisev nedovzetnih za ta važen in potreben predmet, da jih ni mogoče pripraviti k sestanku. Pomni naj vsakdo! Sv. Cerkvi, ki ima edina oblast določati in urejati blagoslužje, ima konsekvntno edina pravico, dajati določbe o vsem, kar pride v dotiko z bogoslužjem, torej glede cerkvenega petja in cerkvene glasbe sploh. Korhalno petje se je poučevalo redno in marljivo. Knjig se je letos razmeroma precej izposodilo.“</p>
XIII.	1903 do 1904	Josip Lavtar	Alojzij Kralj	73	3	—	2	<p>„Predsednik pozdravi navzoče in jih navdušuje v kratkem nagovoru za koral. Zahvali se predavateljem. Za koralni pouk je bilo 30 in pol ure.“</p>
XIV.	1904 do 1905	Janko Sedej	Vinko Kavčič	80	4	—	2	<p>„Predsednik poroča o društvenem delovanju in se pritožuje, da je med bogoslovci zavladal nek indiferentizem napram Cec. društvu. Knjižnica se je pomnožila za več del. Mnogo knjig se je pa pogubilo.“</p>
XV.	1905 do 1906	Janko Sedej	France Govekar	85	3	—	2	<p>„Predsednik v kratkih besedah nagovori navzoče in jih bodri za Cec. idejo uvažujoč dejstvo, da mora duhovnik v javnem delovanju nastopati tudi kot pevec in tudi kot učitelj petja.“</p>
XVI.	1906 do 1907	France Kogej	Jakob Fatur	57	2	—	2	<p>„Letošnje leto smo imeli 3 oz. 4 shode in 3 predavanja. Obisk je bil vedno dosti dovoljen. Pri koralnem pouku je bilo 36 po 1/2 ur. Obisk tečaja je bil dober. Nabavilo se je več novih del za knjižnico.“</p>
XVII.	1907 do 1908	France Zabret	Rudolf Kapš	58	1	—	2	<p>„Predavanj je bilo samo dvoje, to pa iz znanih vzrokov, ker ni predavatelj, in ker nisem hotel poseben siliti na to, ker se mi zdi, da je premalo zanimanja, kar kaže pičila udeležba in ker se s teorijo malo doseže, če se ne obdelujejo stvari sistematično. S toliko večjo vmeno se je pa društvo poprijelo koralnih kurzov, od katerih imajo društveniki gotovo največ in najbolj praktičnih koristi.“</p>

Tetaj društvenega delovanja									
Letaj društvenega obstoja	Leto	Tačasni predsednik	Tačasni blagajnik	Udje	Mesečni sestanki	Izredni sestanki	Ogledni zbori		
XVIII.	1908 do 1909	France Zabret	France Gogala	51	—	—	2	»Koralno petje se je poučevalo 51 pol ur. Izposodilo se je 80 muzikaličnih del. Knjižnica je narasla za 16 del«.	
XIX.	1909 do 1910	Gregor Žerjav Anton Plevnik	France Kanduč	59	—	1	2	»Društvo je skušalo letos izvršiti zlasti drugi del svojega namena, praktično izobrazbo svojih članov v koralnem petju. V ta namen je otvorilo 4 kurze, ki so bili povojno obiskani. Obstajal je tudi kurz za posvetno petje. Iz pre-malega zanimanja so izostali letos mesečni sestanki«.	
XX.	1910 do 1911	Gabriel Petrič	Jožef Bulovec	61	—	—	2	»Društvo je skušalo letos izvršiti zlasti drugi del svojega namena, namreč praktično izobrazbo svojih članov v koralnem petju. V ta namen so bili 4 kurzi, ki so bili še dosti povojno obiskani. S svojim „duodecetom“ je društvo skrbelo za povzdigo petja v kapeli«.	
XXI.	1911 do 1912	Gabriel Petrič	Jožef Bulovec	75	—	—	2	»Društvo je skušalo tudi to šolsko leto izvršiti bolj drugo stran svojega namena, namreč praktično izobrazbo svojih članov v cerkvenem (koralnem) in nekoliko tudi v posvetnem petju«.	
XXII.	1912 do 1913	Josip Porenta	Josip Klemenčič	70	—	—	?	»Društveni predsednik je po Vel. noči zbolel in ga je nadomestoval blagajnik. Kakor prejšnje leto, tako se je tudi letos storilo veliko v tem, da so se tovariši praktično poučevali v koralnem petju. Posvetno petje se je manj gojilo«.	
XXIII.	1913 do 1914	Josip Klemenčič	Alojzij Tome	41	—	—	2	»Časi, ki so bili prvih 10, 15 let so prešli in prišli so drugi, ki ne pričajo več o prvotnem delu in življenju. Letos se je število pri nenavadno visokem številu bogoslovcev zelo skrčilo. Gojilo se je tudi moderno petje in pohvalno omenjam oktet«.	

XXIV	1914 do 1915	Rado Miglič	Jožef Gabrovšek	73	2	—	2	„Ne rečem, da je število članov pičlo. Gotovih tovarišev se je društvo izrecno nadjalo. In jih ni bilo. Pomisljijo pa naj, kako moralno škodijo društvu. Korralno petje se še nekoliko vzdržuje; preko tega se pa društvo kar ne more povzdigniti. In vendar je korral še le pol tega, kar hoče društvo pri svojih članih doseči.“
XXV.	1915 do 1916	Vinko Lavrič	Jožef Logar	71	2	1	2+2	Predvsem je bilo treba poživiti sestanke. Predavanj je bilo pripravljenih sedem; bila sta dva in govor ob petindvajsetletnici. Vzrok: kratko šolsko leto. Društvo je slovesno praznovalo svoj srebrni jubilej. Korral se poučeval v šestih oddelkih, po pol ure, oz. eno uro. Knjižnica se je pomnožila za 29 del in šteje po 25 letih 538 del. Ad alia quinque gloriosiora lustra!

Dodatek uredništva. Nekateri ravnokar naštetih predsedniki in blagajniki „Cecil. društva ljubljanskih bogoslovcev“ so se že preselili v večnost. Ti so:

1. Ivan Trpin, umrl kot župnik v Mošnjah 22. avgusta 1915.
 2. Janko Bartel, umrl kot bogoslovec-četrtletnik v Semiču 20. aprila 1899.
 3. Anton Lombar, umrl kot valetudinarij v Trsteniku 22. junija 1904.
 4. Josip Lavtar, umrl kot župnik na Gori pri Sodražici 19. januarja 1914.
 5. Josip Bulovec, umrl kot c. in kr. vojni kurat v Smokuču (župnija Breznica) 23. decembra 1916.
 6. Josip Porenta, umrl kot bogoslovec-četrtletnik v Pevnu pri Stari Loki 4. junija 1916. N. P. V. M.!
- V 26. tečaju (1916/17) je društvo vodil Vinko Gostiša, ki je bil hkrati predsednik in blagajnik. Društvo je imelo dva redna občna zbora in dva mesečna sestanka. Korralno petje je poučevalo devet bogoslovcev-društvenikov. — Za 27. tečaj (1917/18) je bil na zadnjem občnem zboru dne 28. maja 1917 za predsednika izvoljen Vinko Lovšin. — Izmed 60 gg. bogoslovcev je bilo lani na „Cerkveni Glasbenik“ naročenih 42, kar brezdvomno spričuje o naraščajočem zanimanju za cerkveno glasbo.

O Beethovnovi maši v C-duru.

O priliki njenega izvajanja pri cerkvenem koncertu v ljubljanski frančiškanski cerkvi 7. maja 1917 napisal Stanko Premrl.

Glasbeni velikan Ludovik van Beethoven (1770—1827) je poleg svojega najbolj znamenitega cerkvenoglasbenega in po lastni trditvi sploh najbolj uspelega dela: *Missa solemnis* in D (opus 113) uglasbil še eno krajšo, takozvano „malo mašo“ v C-duru (opus 86).¹⁾ Ta maša datira iz leta 1807, iz Beethovnovе druge skladateljske dobe, in jo je njen avtor — kot Haydn svoje zadnje, slovesne latinske maše — zložil za proštijško cerkev v Eisenstadtu na Ogrskem. Pri prvem izvajanju je skladba le malo ugajala. Pogrešali so v njej predvsem Haydnove dovršenosti, po drugi strani pa se niso mogli nič kaj sprijazniti z velikimi Beethovnovimi novotarijami.²⁾ Tudi še dolgo let pozneje se Beethovnova maša v C-duru ni mogla posebno uveljaviti, kakor tudi njegovi prvi dve simfoniji ne. A danes je to drugače. Kakor sedem ostalih Beethovnovih simfonij ravnotako zavzemata danes tudi njegovi prvi dve simfoniji odlični mesti v repertoarjih prvovrstnih simfonikov. In tudi Beethovnova manjša maša v C velja danes splošno kot znamenito, ne le zgodovinsko, temveč tudi vsebinsko pomembno glasbeno delo.

Beethovnova maša v C-duru se še močno naslanja na Jožefa Haydna, ki je bil nekaj časa Beethovnov učitelj v kompoziciji, in deloma na Mozarta, ubira pa — kakor že omenjeno — hkrati tudi izrazita nova pota. Po Mozartovem vzgledu je zastavljen preprost, ljudsko-naivni začetek v *Kyrie* in tudi iz *Benedictusa* močno veje Mozartova umerjena ljubeznjivost. J. Haydnov vpliv se kaže zlasti v celotnem ustroju in obliki posamnih mašnih delov, semtertje tudi v gotovih absolutnoglasbenih manirah (n. pr. v daljšem vstrajanju zboru na dominantnih harmonijah) in v instrumentaciji. Beethoven je uporabil za to mašo sledeče intrumente: godala (I. in II. violino, viola in bas), 2 flauti, 2 oboi, 2 klarineta, 2 fagota, 2 rogova, 2 trobenti, pavke in orglje. J. Haydn se je v svojih slovesnih in najbolj zrelih mašah posluževal istih instrumentov, samo s tem malim razločkom, da je jemal le po eno flavto; pozavn pa Beethoven v omenjeni maši³⁾ nima kakor tudi Haydn sploh ne, pač pa je Mozart v svojih slovesnih mašah uporabljal po tri, pri slovesni maši v C-molu iz leta 1782 celo štiri pozavne, po nekaterih pa po štiri trobente. Lastno, samostojno smer kaže Beethoven v C-maši najprej pri „*Christe eleison*“, kjer se glasba povzpne takorekoč v višje sfere in s presenetljivo modulacijo čudovito lepo učinkuje. Nenavadno burna in strastna je godba v *Credo* do „*qui propter nos homines*“, originalen je prehod od

¹⁾ Nameraval je zložiti še tretjo mašo v C-molu in *Requiem*, a do tega ni prišlo.

²⁾ Dr. A. Schnerich: *Messe und Requiem seit Haydn und Mozart*. Wien-Leipzig. Stern, Verlag 1909. Stran 61.

³⁾ V „*Missa solemnis*“ v D-duru iz leta 1823 je Beethoven porabil dokaj bogatejšo instrumentacijo: poleg običajnih instrumentov še kontrafagot, 4 rogove in 3 pozavne.

„sepultus est“ k „Et resurrexit“, kjer Beethoven celo harmonijo prevrže za pol tona nižje: iz Es v D, v C-durovo menjalno dominantno, da potem pri „Et ascendit“ v prave dominante tem višje vzraste. Posebno samostojno se Beethoven giblje v Agnus Dei. Tu prične zbor po kratki predigrji z obupno silnim, visoko se vspenjajočim klicem: „Agnus Dei, qui tollis peccata mundi“; potem sledita še dva klica, ki sta vedno bolj mirna in udana; splošno je prvi del Agnusa kar moč iskren, privrel je iz srčnih globin, porodil se je iz zavesti človeške grešnosti in reve. „Dona nobis pacem“ je zopet prikupljiva, formalno lepa, lahko užitna glasba, brez globljega občuta, kakor so ta mesta navadno pri Haydnu in Mozartu. Vendar napravi Beethoven tudi tu precejšnjo izjemo; opusti namreč običajne medigre in izpeljave ter prekine že začeti „Dona nobis pacem“ s še enkratnim, seveda zopet strastnonemirnim klicem „Agnus Dei, qui tollis peccata mundi“.1)

Ko govorimo o Beethovnovi maši, se nam kot praktičnim cerkvenim glasbenikom nehoté vriva vprašanje, kako je ž njeno uporabnostjo pri bogoslužju. V tem pogledu se strinjajo sodbe najboljših poznavalcev pristne cerkvene glasbe, da maše dunajskih klasikov Haydna, Mozarta in Beethovna za bogoslužje niso prikladne, ker četudi so v absolutnoglasbenem oziru izvečine odlična dela, ne odgovarjajo in zadoščajo povsem cerkvenoglasbenim določilom in to bodisi glede bogoslužnega besedila, bodisi glede koncertantnega sloga, v katerem so zložena. V novejšem času se pojavljajo pač razni glasovi, ki se potegujejo za omenjene klasične skladatelje in ki bi radi tudi njih cerkvenoglasbena dela ohranili Cerkvi in bogoslužja, n. pr. dr. Alfred Schnerich, dr. Karel Storek, in drugi. „Toda kdor je globlje proniknil v duha katoliškega bogoslužja, v čigar okviru bi se seveda izvajanja morala vršiti, tako piše dr. Karel Weimann v svoji „Geschichte der Kirchenmusik“, II. izdaja, Verlag der Jos. Kösel'schen Buchhandlung, Kempten und München, 1913. str. 238, bo uvidel, da obstoji med resno bogoslužnega dejanja in veselostjo, pojavljajočo se na mnogih mestih v teh skladbah, nepromostljiv prepad, — tudi ne glede na besedilo —; prišel bo do spoznanja, da Haydna, Mozarta in Beethovna za bogoslužje ne moremo rešiti. — Pri Beethovnu sicer ne opažamo toliko veselosti in lahkokrilosti kakor pri Haydnu in Mozartu, a zato pa naletimo tupatam na neko strastno vrvenje, ki se bogoslužju ravnotako malo prilega“. Skladatelj Anton Rubinstein pravi o Beethovnovi Missa solemnis, da je bolj prepiranje z Bogom kot molitev. Semtertje bi mogli to trditi tudi o maši v C-duru, n. pr. o Gloria in Credo, ki sta dostikrat tako hrupna, da vernega poslušaleca odbijata, in nam ravno preobilni hrup zakrije tudi dobre in ugodne vtise, ki bi jih sicer od veličastne glasbe brezdvomno dobili. Nepotrebni, odbijajoči hrup provzročea posebno spremljajoči orkester oz. glasba, ki jo izvaja orkester. Vokalni del pa je pri Beethovnu vobče bolj miren in dostojen kot n. pr. pri Haydnu, dasi tudi semintje precej subjektivno zasnovan. Kot po-

1) To mesto v Beethovnovi maši je zelo podobno koncu prvega stavka iz njegove klavirske patetične sonate v C-molu.

seбно značilno mesto za tak subjektivizem omenjam vstop zbora v začetku Credo. Nizko, nekako boječe in še neodločno izpove zbor vero: Credo, potem pa se polagoma dviguje višje ter izpoveduje odločno in veselo svojo vero v troedniga Boga. V orkestru pa še dolgo, dolgo vre in je glasba silno nemirna, za bogoslužje gotovo prenemirna in preveč strastna. Tako glasbeno slikanje borenja v človeškem srcu, ali se ukloni Bogu ali bo veroval ali ne, je zelo primerno za obdelavanje kake duhovne oratorijske snovi, a za bogoslužno besedilo nikakor. Ravnotako za bogoslužje neumesten se mi zdi prvi vstop zbora v Agnusu, ki se glasi preveč obupno: *f* vzdržani in potem namah odrezani zmanjšani septakord. Posebno koncertanten in od posvetne glasbe malo se razlikajoč je instrumentalni part zlasti v violinah, posebno n. pr. v Credo pri „crucifixus“, ali medigra med „non erit finis“ in „Et in Spiritum sanctum“, ali pri „Pleni sunt coeli et terra“ v Sanctusu, v Benedictusu, ali v končnem, precej široko izpeljanem „Dona nobis pacem“.

Nekateri deli oz. odstavki pa se zde skoro cecilijanski, tako Kyrie, posamna mesta v Credo, zlasti „Et in Spiritum Sanctum“, „Confiteor unum baptisma“, začetek Sanctusa in posamna mesta v 1. delu Agnusa. Besedilo imata obe Beethovnovi maši celotno. Ponavljanje začetnih besed v Gloria in Credo se mi ne zdi pogrešek, ker četudi cerkvena določila prepovedujejo ponavljanje celebrantovo intonacijo, jih pa v skladbi sami že radi enotnosti in celote zaželimo in ravno pri eventualnem izvajanju mašnih skladb pri koncertih bi Gloria in Credo brez začetnih zloženih besed ne bili popolni. Za liturgijo manj primerno pa je pogostno ponavljanje besedila oz. trganje ali pačenje istega na način, da postane včasih kar nesmiselno. Beethoven v svoji maši v C-duru besedilo zelo ponavlja, vsled česar skladba seve pridobi na širini in glasbeni vsebini, a se hkrati vidi, da je besedilo dostikrat glasbi podrejeno in mora skakljati za glasbo. Pri cerkvenem koncertu je izvajanje maše z malimi vmesnimi presledki trajalo okrog pet četrt ure. Liturgija, pri kateri bi se izvajala ta maša, bi samoposebi umevno trajala še delj časa in bi zlasti nebeško lepi, toda silno dolgi Benedictus slovesno sv. dejanje preveč zavlekel. Glede besedila samega kot takega omenjam, da se nahajajo v klavirskem izvlečku, — priredil ga je C. Reinecke, izdal Breitkopf & Härtel v Lipskem, Nr. 1414 — tri grde potvare: 1) v Gloriji: in gloriam Dei Patris. Amen (mesto „in gloria“); 2) v Credo: qui *cum* Patre Filioque procedit (mesto „qui *ex* Patre“); 3) confiteor *unam* baptisma (mesto „unum“). Ali je te napake zakrivil Beethoven, ne vem. Gotovo pa bi morali vsaj razni današnji prirejevalci starejših skladb nekoliko več pozornosti posvetiti tudi besedilu; sicer se utegne primeriti, da bodo mesto pravilnega besedila pri cerkvenih bogoslužnih slovesnostih odmevale raz korov — herezije.¹⁾

¹⁾ Pri tej priliki mimogrede omenjam, da ima n. pr. Schubert, ki ga splošno tudi še prištevajo dunajskim klasikom, v svoji G-dur maši popolnoma izpuščeno zelo važno mesto v Credo: „Et unam, sanctam, catholicam et apostolicam Ecclesiam“ in takoj potem grdo potvaro besedila. Glasi se takole: „Confiteor unum baptisma in remissionem peccatorum mortuorum“ (!) Če se kaj takega poje v cerkvi pri slovesni službi božji, je to škandal, pa bodisi kjerkoli.

Vsled svoje neoporečno velike absolutno glasbene vrednosti in tudi magari že samo iz spoštovanja do velikega glasbenega heroa pa je Beethovnova maša jako primerna, da se zdaj pa zdaj izvaja vsaj v cerkvenih ali drugih koncertih. Zato smo se resnično razveselili, ko smo čuli, da se pripravlja v Ljubljani tozadevni cerkveni koncert.

Gosp. konz. svetnik P. Hugolin Sattner se je s svojim frančiškanskim cerkvenim pevskim zborom lotil tega gotovo ne lahkega dela in izvajal Beethovnova mašo v C-duru najprej — nekako bolj privatno in nenapovedano — dne 25. marca na praznik Oznanenja M. D. povodom njih cerkvenega patrocinja pri veliki pontifikalni maši, za katero priliko — kakor smo videli — skladba ni posebno primerna in je smatrati to le kot izjemo, potem pa za širšo javnost pri cerkvenem koncertu dne 7. maja. Izvajanje je zelo dobro uspelo. Vse se je izvršilo gladko, točno, kar moč dostojno. Posebno se je odlikoval zbor, ki je bil vseskoz precizen in glasovno povsem zadovoljiv. Izmed solistov, članov pevskega zbora, je večina ugajala, le basist se nam je zdel nekam mrk in nas ni kaj posebno ogrel. Žal, da so vsled tega kolikortoliko trpeli tudi četverospevi. Orkester, sestavljen iz raznih civilnih in vojaških godbenikov, se je dobro držal, in spajal z orgljami, na katere je vrlo spretno igral g. prof. Jos. Vedral, v dokaj homogensko enoto. Nekaj pihal, ki jih ni bilo mogoče dobiti, je v orkestru manjkalo.

Vtis, ki ga je skladba sama kot taka napravila na poslušalce, je bil neenak, dasi vobče ugoden. Mnogim je Beethovnova glasba jako ugajala. In kako tudi ne? Saj je polna življenja, ognja, plemenitega, iskrenega vznosa, velikega srčnega hrepenenja, veselja pa tudi trpljenja. Ljudsko-preprosti motivi, podani v primitivnih harmonijah, se družijo roko v roki s polifonsko bogato izdelanimi stavki, krasnimi imitacijami in bleščečimi fugami. Name je — da priznam odkritosrčno — najbolj napravil vtis Kyrie; na par mestih, kjer sta se pri Christe eleison zbor in orkester v mogočnih, a vendar voljno nasičenih harmonijah stopnjema povspela na višek, me je kar prijetno ogrelo. Meni je bila ta drobtinica iz cele maše tisti večer ljubša nego vse drugo. Na druge je zopet napravila velik vtis slovesna, v začetku nebo in zemljo objemajoča, od „Gratias agimus tibi“ dalje nežno se razvijajoča, pri „Qui tollis peccata mundi“ posebno iskrena Gloria s sklepno sijajno prosto fugo; enako lapidarni, še bolj dramatično zasnovani Credo s sklepno prvovrstno, najboljšo fugo v tej maši; vse je brezdvomno očaral pastoralni Benedictus, marsikoga pretresel Agnus Dei.

Vzroki, zakaj Beethovnova maša na tega ali onega ni tolikanj vplivala, pa leže prvič v tem, ker večina pozna in meri Beethovna po njegovih najboljših, najbolj zrelih delih. Če primerjamo n. pr. njegovo Missa solemnis, zloženo v III. dobi l. 1823, in njegovo mašo v C-duru, je seveda med njima velika razlika in napravi Missa solemnis neprimerno večji vtis. Drugič je neoporečno dejstvo, da starejše skladbe — in tudi najboljše med njimi — danes ne učinkujejo več tolikanj kot so svojčas. Danes smo pač že navajeni na drugačno, na vsak način globlje izražanje, na bolj intimno, našemu čuvstvu in srcu bližjo glasbo. Tudi to, da v Beethovnovi maši prevladuje

posvetnosimfonični moment, da je dika je večkrat patetična in subjektivna, in da dostikrat ni pravega soglasja med liturgičnim besedilom in glasbo, tudi to — kakor smo že rekli — kolikortoliko odbija in greni užitek.

O priliki neke Beethovnovе slavnosti je nekoč slavnoznani dr. Fr. Witt izvrstno izvedel v regensburškem gledališču poleg drugih skladb Glorijo iz Beethovnovе Missa solemnis v D. Po prireditvi so mu nekateri poslušalci izrazili, da je čisto jasno, da bi koral nikakor ne mogel tako učinkovati. Na to jim je Witt odgovoril: „Dajte mi enako število pevskih moči in enako število pevskih vaj in pri izvajanju ravnotako napeto pazljivost izvajaleev, pa vam z ubogim in zaničevanim koralom pobijem celega Beethovna“.¹⁾

Ali bi ne bilo umestno ob kaki primerni priliki pokazati našemu glasbo-ljubnemu in tudi za pristno cerkveno glasbo dovtzetnemu občinstvu z velikim, temeljito naštudiranim zborom lepoto in veličino gregorianskega koral? To seveda le mimogrede. —

Z ozirom na zadnji cerkveni koncert v ljubljanski frančiškanski cerkvi si dovoljujem z zadovoljstvom in pohvalo omenjati tudi to, da radi koncerta niso iz cerkve odstranili Najsvetejšega, kot se je to preje enkrat zgodilo. Cerkev je pač prestolica Gospodova. Gospod je v njej gospodar. Zato naj prejme On in Njegova hiša čast, ki se jima spodobi, tudi pri cerkvenih koncertih.

Iz cerkvenoglasbene prakse — to in ono.

1. Na premnogih slovenskih cerkvenih korih smatrajo še vedno kot neobhodno potrebno, da pri izpostavljanju sv. Rešnjega Telesa zapoje latinski „O salutaris hostia“ in to tudi v slučaju, če sledi potem tiha oz. samo orgljana maša ali pa litanije. Tu je petje v latinskem jeziku popolnoma neumestno. Dr. Fr. Kimovec je v članku „Po drugi ljubljanski škofijski sinodi“ (Glej „Cerkv. Glasb.“ 1909, 5.) to vprašanje natančno pretresal in tako na drobno pojasnil, da pač ne more nikdo o tej stvari imeti še kakega dvoma. Kadar se sv. Rešnje Telo izpostavlja, sploh ni zaukazano nikako petje. Če pa zbor kaj zapoje — kar je seveda zelo lepo in umestno —, naj poje kako primerno slovensko evharistično pesem.

2. Odkar imamo Avstrijci zopet cesarico, je prišla do svoječasne veljave tudi ona kitica cesarske pesmi, ki govori o cesarici. Doživela pa je ta kitica — v prvi naglici — hkrati toliko variant, da je med pevci nastala že pravcata zmešnjava. „Slovenski učitelj“ (Glasilo slovenskih krščanskih učiteljskih in katehetskih društev) je prinesel v 6. letošnji številki jako lepo in primerno besedilo za to sedaj zopet porabno kitico. Priredil ga je gospod deželni šolski nadzornik dr. Mihael Opeka. Glasi se tako-le:

¹⁾ Stehle, Chorphotografien.

In s cesarjem zaročnico
 v srčni zvezi združeno,
 varuj Bog nam cesarico,
 blago mater in gospo.
 Kar le more v srečo biti,
 Bog naj jima podeli!
 Slava Karlu, slava Ziti,
 slava hiši habsburški!

Po šolah in cerkvah bomo torej odslej, dokler ne pride morda od merodanjih najvišjih oblasti kaka drugačna odredba, peli na cesarico se nanašajočo kitico po zgoraj podanem besedilu. **S. P.**

Naš „Dom in Svet“ kot glasbeni glasnik.

List „Dom in Svet“ je že od prvih let svojega obstoja — letos obhaja tridesetletnico — poleg drugega izvrstnega znanstvenopoučnega čtiva prinašal tudi poročila o glasbi, predvsem razne ocene o izišlih slovenskih posvetnih in cerkvenih skladbah in o koncertih. Pa tudi precejšnja vrsta večjih glasbenih člankov je v „Dom in Svetu“ zagledala beli dan. Tako predvsem življenjepisi mnogih naših skladateljev: Gregorija Riharja, Hrabroslava Volariča, Antona Nedveda, Danila Fajglja, Antona Foersterja, dr. Benjamina Ipavca, obeh bratov Ipavcev (Gustava in Benjamina) skupaj, Stanka Pirnata, opernega pevca Josipa Karola Tertnika, hrvatskih skladateljev Fr. S. Vilharja in Vatroslava Lisinskega, češkega skladatelja Antonina Dvořaka. Potem razne manjše življenjepisne črtice o domačih skladateljih: Davorinu Jenku, Franu Gerbiču, P. Angeliku Hribarju in o tujih: Palestrinu, Verdiju, Perosiju, pansimfoniku P. Petru Singerju itd. Celo šmarski „šomašter“ Matevž Kračman ni pozabljen. Zanimiv Ivan Lahov spis o „šomaštru“ in njegovi dobi nahajamo v XVIII. letniku (1905. 1). V XXV. letniku (1912) je objavljena daljša, z mnogimi notnimi zgledi opremljena analiza P. Hugolin Sattnerjevega oratorija „Vnebovzetje B. M. D.“ iz peresa Stanka Premrla.

Izmed glasbenih člankov, ki so izšli v „Dom in Svetu“ v najzadnjem času, omenjam temeljit dr. J. Mantuanijev spis o Jakobu Gallusu-Petelinu.¹⁾ (Z Gallusovo sliko in notnimi zgledi). Z gorkim čutom in s pesniško dikcijo je napisal dr. Fr. Kimovec analizo k Štanko Premrlovi „Solnčni pesmi sv. Frančiška“.²⁾

Jubilejna (I.) številka sedaj izhajajočega XXX. letnika je prinesla St. Premrlov „Zagovor slovenske moderne glasbe“; 5. in 6. številka pa razborito, a hkrati poljudno dr. Fr. Kimovčevo razpravo „Zu-

¹⁾ DS, 1916, 5—6, str. 156 in sl.

²⁾ DS, 1916; 7—8, str. 219 in sl.

nanji vplivi na slovensko narodno pesem“. Za enkrat je bila obdelana cerkvena narodna pesem, v prihodnji dvojni številki pride na vrsto posvetna.

„Dom in Svet“ je od časa do časa objavil v svojih predalih tudi kako skladbo. Kot prva je izšla dr. Evgen Lampetova „Pri zibeli“, pesem za en glas in klavir. (L. XIV. 1901. 2), še v istem letniku v 8. štv. Stanko Pirnatova „Deček in sirota“, za en glas in klavir. Nekoliko let pozneje naletimo na Ant. Foersterjevo „Tretjo solzo“. (L. XVIII. 1904. 5).

V 7. in 8. štv. lanskega (XXX.) letnika je sedanji „Dom in Svetov“ urednik dr. Izidor Cankar slovensko javnost prijetno iznenadil z objavo Stanko Premrlove „Solnčne pesmi sv. Frančiška“, kantate za soli, mešani zbor in orkester, ki jo je v listu prinesel kot klavirski izvleček v posebni 20 strani obsegajoči prilogi. V 11. in 12. številki 1916 je izšel dr. Fr. Kimovčev mešani zbor „Naročilo“, v letošnji I. številki pa Marij Kogojev „Istrski motiv“, samospev s klavirjem.

„Dom in Svet“ se potemtakem tudi v glasbenem oziru kaj vrlo razvija. Prijatelj, če ga še nimaš, naroči si ga!¹⁾

Organistovske zadeve.

1. Podporno društvo organistov in pevovodij s sedežem v Ljubljani.

Preč. g. Anton Lesjak, župnik in duh. svetnik v Št. Jerneju na Dolenjskem, je daroval organistovskemu podpornemu društvu listino V. avstrijskega vojnega posojila (Serie 38, Nr. 23.480) v znesku 200 K. Društvo se blagemu dobrotniku najtopleje zahvaljuje. Vivant sequentes!

2. Naši organisti - črnovojniki.

Poddesetnik g. Vinko Šerbak, organist pri sv. Križu tik Rogaške Slatine, poroča uredniku „Cerkv. Glasb.“ z bojnega polja: „S prav prisrčnim veseljem sem prejel danes Vašo dopisnico, na katero hočem nekaj vrstie odgovoriti. Sporočam Vam najprej, da tudi na bojnem polju ne morem glasbe pozabiti; posebno pa mi misli večkrat uhajajo na orglje, ki jih strastno ljubim. Kadar mi postane kaj dolgočasno, se spominjam na razne pretekle dni in dogodke. Eden izmed njih je tudi sledeči. Bil sem lansko leto v nekem kraju na Solnograškem, kjer je delj časa bivala naša nadomestna stotnija. Ko sem izvedel, da bomo imeli vsako nedeljo in praznik sv. mašo, sem takoj naprosil nekaj tovarišev pevcev, naj bi pri sv. maši peli. Veselilo jih je in sestavili smo brž moški zbor okrog 12 pevcev ter se pričeli vaditi. Z dovoljenjem g. nadporočnika smo smeli imeti vaje vsak dan. To je bilo veselje pa tudi čast za celo stotnijo 87. pešpolka, — pri katerem služijo samo Slo-

²⁾ Izdaja Kat. Bukvarna v Ljubljani. Cena 10 K, za dijake 7 K.

venci —, ko smo v tujini in v nemškem kraju v cerkvi peli slovensko. Zame je bilo seveda izpočetka težavno, ker nisem imel not seboj. Niti na misel mi ni prej prišlo, da jih bom potreboval; mislil sem pač, da pojdem takoj na fronto. Tamošnji g. nadučitelj, star mož, mi je rad dovolil, da sem vadil zbor na harmoniju in potem v cerkvi igral na orglje. Bil sem kar v nebesih; kajti orglje so imele 32 izpremenov in električni ventilator. Tudi ondotni mešani zbor, ki je krasno pel latinske maše, razne vloge in *Tantum ergo*, me je zelo navdušil. Pa tudi na svoj skromni zbor sem bil ponosen, ko smo pri sv. mašah peli tudi vpričo častnikov, med njimi več ekscelene in drugih gospodov. Tri mesece sem utegnil na ta način se zabavati, nakar sem moral iti naravnost na fronto v Galicijo. Tu je seveda drugačno življenje in drugačna — muzika. Upam pa, da se skoraj vrnem v domovino in bom mogel v glasbi napredovati.

Gosp. Franc Zabavnik, organist na Igu, piše iz Bleda: Blagovolite prejeti najiskreneje pozdrave iz raja Kranjske dežele, iz prekrasnega Bleda, Tukaj se že več mesecev zdravim v rezervni bolnišnici in sem, hvala Bogu, že skoraj popolnoma zdrav. Moje največje veselje je, da smem sodelovati pri tukajšnjem cerkvenem pevskem zboru. Pri vojaških mašah tudi orgljam in pojo domače blejske pevke.

Gosp. Ivan Bohinc, organist v Stari Loki, piše z bojnega polja: Do sedaj sem zdrav. Cadorna je za enkrat malo prenehala, pa se najbrž kmalu zopet zaleti z glavo ob zid. Sprejmite srčni pozdrav.

Pregled cerkvenoglasbenih listov.

Sv. Cecilija. 1917. 3. — Crkvene pjesme u nekadašnjoj osorskoj biskupiji (Božidar Širola); Pučko crkveno pjevanje na otoku Krku (Fra Bernardin Sokol); Orguljaš (Josip Böhm); Poziv na sabiranje gradje o glazbi napose crkvenoj (Janko Barlè); Pavlinska pjesmarica iz god. 1644 (Janko Barlè); Pjevanje po novom dijecezanskom ritualu zagrebačkom (Vinko Žganec); Antun Dvořak (Josip Andrić); Iz hrvatske glazbene prošlosti. Glazbeni život u zagrebačkom sjemeništu u godinama 1860—65 (Milan Ručenjak); Naši dopisi; Glazbena literatura; Razne vijesti; Nek je svašta. — Glasbena prinaša nadaljevanje od Fr. Dugana prirejene stare latinske maše: *Sacrum Crisiense Majus vulgo S. Joannis Evangelistae dictum*. — Sv. Cecilija izhaja šestkrat na leto in stane 5 K, za dijake 3 K. Urednik in upravitelj lista je kanonik Janko Barlè, ravnatelj nadbiskupske pisarne v Zagrebu.

Cyrill. 1917. 4. Crkvena pesem in njen vzgojevalni pomen (Karel Šindelář); Kancional Franusov (Dr. O. Orel); Enotna pesmarica v Nemčiji in pri nas (V. Müller); Velikonočne igre (D. O.); Drugi pevski tečaj glasbenih društev „Budče“ (O. P. Z.); Učni red za igro na gosli (J. Buchtele); Cirilsko delovanje; Osebne vesti; Ocene; Razna poročila; Bibliografija.

Cyrill. 1917. 5. Zastave vihrajte! (V. Hornof); Avstrijska cesarska pesem; Repetitorij pedagogike (Em. Bezečný); Enotna pesmarica — v Nemčiji in pri nas (V. Müller); Kancional Franusov (Dr. D. Orel); Cirilsko delovanje; Ocene; Razna poročila.

Cyrill. 1917. 6. O Josipu Caineru (1837 — 1917) (Jan. Ev. Zelinka); Enotna pesmarica — v Nemčiji in pri nas (V. Müller); Kancional Franusov (Dr. D. Orel); Repetitorij pedagogike (Em. Bezečný); Cirilsko delovanje; Ocene; Razna poročila; Listnica uredništva. — Cyrill izhaja desetkrat na leto in stane 5 kron. Naročnino sprejema Občna Jednota cyrilska v Pragi 1370—II.

Dopisi.

Ljubljana. (Poročilo stolnega kora o repertoaru pri velikih mašah).

Drugo nedeljo po Veliki noči (22. apr. 1917): Premrl: Vidi aquam; Koch: Missa in hon. s. Sophiae; Premrl: Alleluja cum Versiculis; Premrl: Responsorium „Angelus Domini“.

Na godovni dan presv. cesarice (27. apr.): Sattner: Missa seraphica; Witt: Alleluja cum V.; Premrl: „Surrexit pastor bonus“; Haydn: Cesarska pesem.

Tretjo nedeljo po Veliki noči (29. apr.): Griesbacher: Vidi aquam; Pogáčnik: Missa in hon. s. Josephi; Witt: Alleluja cum V.; Chiondowski: „St. Joseph“.

Četrto nedeljo po Veliki noči (6. maja): Premrl: Vidi aquam; Řihovský: Missa „Loretto“; Foerster: Alleluja cum V.; Vodopivec: Regina coeli.

Na rojstveni dan presv. cesarice (9. maja): Řihovský: Missa „Loretto“; Premrl: Alleluja cum V.; Pothier: Salve Mater; Haydn: Cesarska pesem.

Peto nedeljo po Veliki noči (13. maja): Santner: Vidi aquam; Stehle: Missa „Salve Regina“; Foerster: Alleluja cum V.; Foerster: Regina coeli.

Na Vnebohod Gospodov (17. maja): Goller: Missa „Loretto“; Foerster: Alleluja cum V.; Premrl: ofertorij „Ascendit Deus“.

V nedeljo v osmini Vnebohoda (20. maja): Griesbacher: Vidi aquam; Griesbacher: Missa „Stella maris“; Foerster: Alleluja cum V.; Premrl: ofertorij „Ascendit Deus“.

Binkoštno soboto (26. maja): Kyrie iz koralne maše „Tempore paschali“; Gloria, etc. iz koralne maše „de Angelis“; Alleluja koralno; Verzi „Confitemini domino“ in trakt „Laudate Dominum“, zložil Foerster; ofertorij koralno.

Binkoštno nedeljo (27. maja): Foerster: Ecce sacerdos (in F-dur); Brosig: Missa in H-moll; Foerster: Alleluja, Versus, Sequentia; Brosig: „Veni s. Spiritus“.

Binkoštni ponedeljek (28. maja): Premrl: Missa in hon. B. M. V. „Salutis infirmorum“; Foerster: Alleluja, Versus, Sequentia; Brosig: „Veni s. Spiritus“.

Na praznik sv. Trojice (3. jun.): Asperges koralno; Mitterer: Missa ss. Nominis Jesu; Premrl: gradual; Goller: ofertorij.

Na praznik sv. Rešnjega Telesa (7. jun.): Brosig: Missa in H-moll; Griesbacher: gradual in sekvenca; Mozart: „Ave verum Corpus“.

V nedeljo v osmini praznika sv. R. T. (10. junija): Goller: Asperges (1); Mitterer: Missa s. Cassiani; Premrl: gradual; Mozart: „Ave verum Corpus“.

Tretjo nedeljo po Binkoštih¹⁾ (17. jun.): Lavtižar: Asperges; Koralna Missa de Angelis; Foerster: gradual; Goller: ofertorij.

Četrto nedeljo po Binkoštih²⁾ (24. jun.): Premrl: Asperges; Koenen: Missa „Panis angelicus“; Foerster: gradual; Goller: ofertorij.

Na praznik sv. Petra in Pavla (29. jun.): Brosig: Missa in F-moll; Foerster: gradual; Goller: ofertorij.

Iz Kamnika. — Dandanes, zlasti v sedanji vojski, ko se nam nudi premnogokrat ugodna prilika, prisostvovati najrazličnejšim koncertnim prireditvam, posedno po mestih, ni nič čudnega, da ne redko zapuščamo koncertne dvorane z mešanim čustvi. Vzroki so pač različni. Pogostokrat je temu krivo šepasto proizvajanje glasbenih točk, pogostokrat nesrečno izbran program, ali neakustična dvorana itd. Zato se pa tembolj razveselimo, ako se moremo tu pa tam pošteno odškodovati za prevaro; da se tako otresemo posvetnega prahu ter na perutih ubranih akordov splavamo v zračne višave, pozabivši vsaj za par trenutkov težo gorja, ki nas mori v dolini solz ...

¹⁾ Mašni formular se je vzel iz slovesne votivne maše v čast presv. Srcu Jezusovemu.

²⁾ God sv. Janeza Krstnika.

In tako smo, po pravici rečeno, z nekako nervoznostjo pričakovali 26. aprila t. l., ko se je imel vršiti v tukajšnji nadžupni in dekanijski cerkvi „cerkveni koncert v korist vojaškim vdovam in sirotam“. Vedeli smo prav dobro, da nam bode kamniški pevski zbor pod izvrstnim vodstvom gg. Svetka in Heybala in s sodelovanjem c. in kr. vojaške godbe nudil obilo užitka. In nismo se varali! Napovedane točke so izvajali splošno dobro, prav dobro celo one z orkestrom in orgljami ali samo z orgljami. Najbolj so nam ugajale te-le: „Alleluia“ v D za orglje (Fajgelj), „Zveličar gre iz groba“, zbor, orglje in orkester (Premrl), „Cerkvena arija“ za gosli-solo in orglje (Stradella), „Gloria“ in „Benedictus“ iz sl. cesarske jubilejne maše za zbor in orkester (Gruber), „Allegretto festoso“ za orglje (Canestrari); najmanj pa prednašanje p. Hug. „Evharističnega trona“. Tu je pel alt svoj solo veliko prehitro in poleg tega sekano, sopran je tremuliral, kakor sploh pri drugih pesmih. Omenimo Müllerjev „O Deus“, kjer je bil sopran-solo v začetku nekako neodločen. Motil nas je tudi tisti dirigentov dvakratni ssss in tleskanje rok pri Gruberjevi Gloriji. Pri Wagnerjevem „Jubilate Deo“ je bila pronuciacija nerazločna. — Ponavljamo pa še enkrat svoje splošno pohvalno priznanje in hvaležnost vsem pevcem, kakor tudi v prvi vrsti g. Svetku, čegar izborna tehnika na orgljah moramo le občudovati, in g. Heybalu, čigar vzorni zbor prav radi poslušamo pri latinskih mašah; saj je daleč na okoli znano, da g. regenschori razumeva muziko ter se zna poglobiti v partituro. Svojemu g. učitelju izkreno častitamo!

Radi bi govorili še o sporedu in preiskali, je-li zveza posameznih delov programa logična ali ne. Ker pa vemo, da je dopisu omejen le mal prostorček v Glasbeniku, sklepamo s prošnjo, da na vabilih merodajni krogi naznanijo tudi imena posameznih solistov, ki bi jih radi poznali vsaj po imenu, če tudi ne facie ad faciem.

Fr. Alban Bukovec, O. F. M.

Kovor - Tržič. — Najmlajši organist na Kranjskem je umrl v Tržiču 28. aprila t. l. Bil je to Mirko Ahačič, ki je letos februarja izpolnil deseto leto. Ni še temu dve leti, kar mu je umrl oče, ki je bil organist v Kovorju pri Tržiču. Letos z marcem je nastopil to službo istotam njegov sin Mirko, a le za en mesec; nato je legel in sedaj ga je Bog poklical k sebi. Bil je izreden glasben talent. Pri očetu se je učil nekoliko teorije, a večinoma je bil samouk. Star sedem let je zadel vsak ton po posluhu. Takrat sem ga večkrat preskušal na harmoniju s tem, da sem mu dajal tone v najrazličnejših legah. Redkokedaj se je zmotil, kvečjemu za pol tona, a ko sem ga opozoril na napako, je prišel precej na pravo. Za vsako pesem, ki se je pela v cerkvi, je vedel, v katerem tonovem načinu se poje. Nekoč sem ga hotel speljati na led, češ da je Sicherlova vojna pesem „Strašno razsajajo“ v a-duru, a precej me je zavrnil, da je v B. Obetal je mnogo, a božja volja je bila, da se je preselil med angelske zборе, kjer bo vekomaj prepeval slavo Troedinemu.

V. Č.

S soške fronte. — Velečastiti gospod ravnatelj! Vsem cenj. naročnikom „C. G.“ najprisrčneje pozdrave od soške fronte! Pri Vas obhajate šmarnice in se veselite lepega majnika, pri nas leži pa še sneg in občutno hladno je še, da moramo po pi-sarnah še kuriti. Pri Vas cveto lepe pomladanske cvetke, pri nas se pa kaže samo — sicer lepa cvetka — pomladanski podlesk, druge rožice ni opaziti. Ljubkega petja nedolžnih ptičic ni čuti. Sem in tja se oglasi kakšen kos. Kukavica nam tudi še ni prerokovala, koliko časa bo še vojska trajala. — Ali bomo prihodnji majnik venčali Marijine oltarčke in peli šmarnične pesmice doma?! Naš up je: Kraljica miru! — Tovariš g. Ropret (organist v Ribnem), ki služi pri naši polkovni godbi, mi je dal pred kratkim zadnjo številko „Glasbenika“, v kateri piše č. g. Vodopivec v blagopokojnem p. Aleksandru Vavpotiču, ki je postal tudi žrtev te vojske. Ker sem tega † gospoda osebno dobro poznal še kot klerika iz ljubljanskega frančiškanskega samostana, in sva pred 20 leti skupaj pri čč. oo. frančiškanih v Ljubljani pod † p. Angelikom pela, dovolite prostorček v Vašem cenjenem listu za par vrstic o tem gospodu, ker sem ga pred padcem solnčne Gorice videl in ž njim govoril. — Lansko leto 10. julija sem bil po službenih opravkih v Gorici. Lep in vroč poletni dan je bil. Ravno pridem po

opravku iz „via Dogana“, kjer je bila naša intendantca, ko začne raz bližnjih gričev streljati naša artilerija. Ljudstvo je begalo po ulicah, žene so kričale, vse je iskalo skrivališča. Vprašam neko zmedeno žensko, kaj je pravzaprav. „Vi še vprašujete, kaj je, mesto da bi se skrili; ali ne vidite in slišite laškega zrakoplova, ki bode zopet bombe metal?“ Pogledam kvišku in ravno nad stolnico je krožil laški „Caproni“. Ker so vojaške straže tudi ukazovale, da se mora vse skriti in so kosci izstrelkov naših obrambnih topov žvižgali na okoli, sem stopil v prvo vežo in pričakoval, kedaj trešči kakšna bomba. Pa ni bilo nič. Letalo je odplulo, odkoder je priplulo, ker je bilo silno obstreljevano od naših topov. Ko je ta zračna produkcija — za nas nekaj vsakdanjega — bila končana in je smel zopet vsak iti svojo pot, šel sem tudi jaz dalje po mestu. Pridem na Travnik do cerkve sv. Ignacija, ki je bila že takrat od laških granat mnogo poškodovana. Stopim v cerkev. Krasno in veliko svetišče, polno najlepših umetnih slik in marmornatih oltarjev. Orglje so se mi pa za tako veliko cerkev zdele nekoliko premajhne, kakor tudi one v stolnici. Tudi deško semenišče, krasna mogočna stavba je bila tudi takrat že hudo poškodovana. Stolp je kazal ogromno luknjo, povzročeno od laške granate, streha semenišča je pa izgledala kakor velikansko rešeto. Po kratki opravljeni pobožnosti stopim iz cerkve sv. Ignacija, ko mi pride nasproti znan frančiškan — p. Aleksander. Jaz ga pozdravim, on mene tudi in me ustavi rekoč: „Dovolite, tako ste mi znani, kdo ste?“ Ko mu povem, da sva pred 20 leti jaz kot dijak, on kot frančiškanski klerik skupaj pri frančiškanih v Ljubljani pela, se je precej spomnil mojega imena. Uljudno me je povabil, naj grem z njim v kostanjeviški samostan. „Pokazal Vam bom naše orglje“ mi prijazno pravi; „le žalibog, da so precej razglašene, ker je sovražna granata ravno nad orgljami v cerkev priletela in jih poškodovala“. Ker sem imel daleč domov — kaj pravim domov — do našega bivališča, katerega smo zgradili, kakor sraka gnezdo, sem se oprostil, da moram še ob dnevu priti domov in da torej ne utegnem. — Govorila sva precej časa. Tožil mi je, kakor vsak pevovodja, da ima težavo s pevci, ker jih ni. „Pa lasje so Vam že precej sivi“, pravi dobrohotno. „Da, gospod, vojska nam pripravlja same skrbi in težave“, mu pravim. „Tako je; tudi nam jih napravlja vedno več, ne samo Vam“, odgovori pater Aleksander. Prirčni „Bog z Vami! in kadar pridete v Ljubljano, pozdravite vse znane mi gospe“ so bile njegove besede, ko mi je krepko stisnil pri odhodu roko, in razšla sva se. — Avgusta je padla solnčna Gorica in p. Aleksander. Goriški begunci so pravili, da ga je ustrelil laški častnik, češ, da je našim četam iz samostana signaliziral. — Bog ve, kje je njegov grob.¹⁾ Slava njegovemu spominu, mir nebeški njegovim plemeniti duši!

1. maja 1917.

A. Lavrič, rač. podčastnik.

Beč - Klosterneuburg. (C. kr. glazbena Akademija — Odio za cerkveno glazbu). Rat je prouzročil u mnogim poduzećima osobito naukovnim neki nered ili uopće uništio rad i nastojanje od više godina. To se je moglo opaziti i na c. k. glazbenoj Akademiji — odio za cerkvenu glazbu. Nekoji su profesori i djaci pozvani pod oružje, tako da su nekoji predmeti ostali brez profesora. Da pak nauk ne trpi, predsjedništvo je odredilo, da dotični djaci idju na predavanja u glavnu zgradu c. k. glazbene Akademije. Osim toga bile su dvije glavne sale predavanja veći dio godine zaposjednute od ranjenika. Sasvim tim je uspjeh pokazao, da se uz dobru volju sve može. Bilo je osam absolvenata (2 Hrvata, 1 Čeh, 1 Bugarin, 1 Talijan, 3 Nijemca), a šestorica su s odlikom prošla. Osim tih redovitih slušatelja c. k. glazb. Ak. položio je Čeh Wünsch ispit kao externist. Premda je nazad 13 godina s odlikom absolvirao praški konservatorij i otdada učitelj glazbe na učiteljišću u Moravskoj Ostrovi, ipak je tek prošao. Opazio sam, da se kod externista zahtjeva potpuno znanje redovitih slušatelja. Odkar opstoji odio za cerkvenu glazbu, teh su dva externista prošla! Slabe

¹⁾ † p. Aleksander je — kakor smo že poročali v našem listu — pokopan na vrtu frančiškanskega samostana na Kostanjevici pri Gorici. (Urednik.)

je sreče lani bio Slovenac A. Moj bi savjet ovakovim bio, da dodju barem za pol godine na predavanja, da se upute u sve što trebo na izpitima odgovarati.

Da se predusretne nestašiči orguljaša, bile su za prvi put na ovaj odio pripuštene dame. Pravog uspjeha nijesu pokazale, a brez sumnje je i tomu rat kriv.

Predavanja za god. 1917/18 počlnju dne 10. IX.

P. Bernardin Sokol, franjevac, absolvent c. k. glazb. Akad.

Razne reči.

Δ Prečast. gospod kanonik dr. Frančišek Kimovec je vsled pljučne bolezni nastopil daljši dopust. Hkrati z veseljem poročamo, da se mu zdravje boljša. Marljivemu kulturnemu, in še posebej cerkvenoglasbenemu delavcu želimo skorašnjega popolnega ozdravljenja.

Δ Prečast. gospod dr. Anton Zdešar, bivši superior oo. lazaristov na Gradu pri Mirnem na Goriškem, se je o Veliki noči srečno vrnil v domovino iz 32 mesečnega francoskega ujetništva. Kakor znano, je g. doktor imel ravno pred odhodom na Francosko — v juliju 1914 — duhovne vaje za organiste ljubljanske škofije. Od nekdanj prijatelj cerkvene glasbe in našega lista nam je obljubil, da nam o priliki napiše svoje vtise, ki jih je dobil glede francoske cerkvene glasbe.

Δ 10. aprila je umrl v Kranju preč. gospod Valentin Aljančič, duhovni svetnik in župnik v pokoju. Pokojnik je kot mlad kaplan vneto deloval za preosnovo cerkvene glasbe in je v Šmartnu pri Kranju cerkveno petje zelo zboljšal. Poslal je od tam tudi nekaj dopisov v naš list. R. I. P.

Δ Vič. gospod Vinko Vodopivec, vikar kronberški, znan po svojih lepih cerkvenih in svetnih skladbah, biva sedaj kot begunec v Cirknici na Notranjskem ter opravlja tamkaj službo organista. Za zasluge, ki si jih je stekel z neustrašenim in požrtvovalnim duhovnopastirskim delom tekom več kot enega leta tik laške fronte v Kronbergu pod sv. Goro pri Gorici, je dobil vitežki križ Franc Jožefovega reda in zaslužni križ Rdečega križa. Najsrčneje čestitamo.

Δ Gosp. Anton Bevk, organist v Cerknem na Goriškem, je bil odlikovan za 40 letno zvesto službovanje z zaslužno svetinjo.

Δ Gosp. Marko Vušković, operni pevec in prvi baritonist hrvatske opere v Zagrebu je koncertiral 15. maja v Ljubljani in žel za idealno izvajane pesmi in arije obilo pošteno zasluženega priznanja. Na klavirju ga je spremljal koncertni pianist, gosp. profesor Žiga Krauth, tudi iz Zagreba.

Δ 21. in 22. maja so priredili učenci tržaških Ciril-Methodovih šol pod vodstvom svojega učiteljstva v deželnem gledališču v Ljubljani gledališko predstavo in izvajali I. Ribičičevo bajko s petjem v treh dejanjih: V kraljestvu palčkov. Pevske točke z orkestrom je uglasbil Ivan Grbec. Prireditve je obkrat uspela. Glasba je preprosta.

Δ Tenorist hrvatske zagrebške opere, Slovenec gosp. Josip Rijavec je priredil 18. maja v ljubljanskem deželnem gledišču v družbi pianista g. Simona in od g. skladatelja L. Pahorja ad hoc sestavljenega moškega zbora lepo uspeli glasbeni večer.

Δ 23. maja je v Ljubljani koncertiral slavni češki violinist, koncertni virtuozi g. Jaroslav Kocian. Izvajal je Mozartov koncert za gosli v D-duru in Goldmarkov koncert v A-molu, lastno skladbo „Intermezzo pittoresque“, Dvořak-Kreislerjev Slovanski ples v E-molu, Chopin-Wilhelmijev Notturmo in Wieniawskega Polonezo v A-duru. Igra je bila umetniško dovršena, užitek izreden. Tudi njegov spremljevalec, pianist gosp. Rypl zasluži bodisi za krasno spremljanje gosli bodisi za samostojno izvajane tri češke klavirske komade (Suk: V roztouženi, Novak: Amoroso in Smetana: Furiant) največje priznanje.

Δ Šola „Glasbene Matice“ v Ljubljani je priredila 19., 20. in 21. junija v veliki dvorani Mestnega doma tri zelo uspele javne produkcije svojih gojencev. Nastopi so bili na klavirju, na goslih, v samospěvu in zboru. Solo „Glasbene Matice“, na kateri sodeluje sedaj osem učnih moči: g. vodja Hubad, g. Pavčič, g. Vedral, in gdč.: Chlumecka, Dolejševa, Hajekova, Praprotnikova in Sadarjeva, prav toplo priporočamo.

Δ V novi mirnopeški župni cerkvi na Dolenjskem je postavil orgljarski mojster Anton Darnič iz Radoljice prejšnje, v stari cerkvi se nahajajoče Janez

Mandlinove orglje. — V isti župniji so 17. junija dobili za podružno cerkev na Malem Vrhu jeklen zvon, ki je baje prvi vojni zvon iz jekla na Kranjskem. Zvon je vila tvrdka „Bochumer Verein für Bergbau u. Gußstahlfabrikation in Bochum, Westfalen“.

Δ Gosp. Janko Leban, vpokojeni šolski voditelj, znani pesnik, skladatelj in pisatelj, je že nekaj mesecev bolan. Zdjaj se zdravi pri usmiljenih bratih v Kandiji pri Novem mestu. Želimo mu skorajšnjega ozdravljenja.

Δ Znani slovenski skladatelj Viktor Parma se je tekom vojske preselil iz Ljubljane na Dunaj. Na zborovanju „Zveze skladateljev na Dunaju“ je bil izvoljen za zveznega tajnika. Pred kratkem je zložil vojaško koračnico in jo posvetil domačemu 17. pešpolku „Cesarjevič“.

Δ Gdč. Ervina Ropas je izdala koračnico „Živel naš pešpolk Cesarjevič“ za klavir. Dobiva se v knjigarnah.

Δ Gospod duh. svetnik Jakob Aljaž je izdal lepo, ne težko skladbo „Slovenska zemlja“ za mešani zbor. Dobiva se v katoliški Bukvarni v Ljubljani.

Δ Bivša gojenka podružnice „Glasbene Matice“ v Gorici, gdč. Cirila Medved je dovršila letoš z odliko dunajski konservatorij, kjer se je pri znamenitem profesorju Forstenu izobrazila za koncertno in operno petje. Mladi umetnici daj Bog na poti v svet mnogo sreče in uspehov!

Δ Hrvatski frančiškan P. Bernardin Sokol je na cerkvenoglasbeni akademiji v Klosterneuburgu pravkar dovršil svoje glasbene studije. Izpit iz orgelj je napravil z odliko, izpit iz pevovodstva in za učitelja petja pa z dobrim uspehom. Istočasno je akademijo z odliko dovršil vč. g. Dragotin Andres, tudi hrvatski duhovnik. Obema iskreno čestitamo.

Δ Skladatelj Emil Hochreiter, c. kr. namestniški tajnik na Dunaju, je pred kratkem uglasbil dve novi latinski maši. Ena ima naslov: „Janua coeli“, za mešani zbor in orglje, druga „Rosa mystica“, za ženski zbor in orglje. Do sedaj se nahajati še obe dve v rokopisu. Drugo so že izvajali letos o Veliki noči v dunajski cerkvi sv. Kanizija.

Δ Češki cerkveni skladatelj Josip Cainer je umrl 21. maja v 80. letu svoje dobe. Zložil je večje število latinskih maš in raznih motetov. Njegov slog je strogo cerkven, največ vokalen, a hkrati melodiozen v dobrem pomenu. N. P. V M.!

Δ Hrvatski skladatelj Peter Konjović je zložil opero „Vilin veo“. Delo so izvajali 25. aprila v Zagrebu in je doseglo velik uspeh. Ocenjevalci trde, da je ta opera morda najbolj hrvatska, kar so jih hrvatski skladatelji do danes napisali.

Δ Dunajski kardinal knezo-nadškof dr. F. G. Piffl je ustanovil pri tamošnjem ordinariatu poseben urad za cerkveno glasbo in imenoval za tozadevnega referenta stolnega kurata, duhovnega svetnika Matija Heumanna.

Δ Ministerialni svetnik v ministrstvu za uk in bogočastje Maks pl. Millenkovich, znani znameniti nemški slovstvenik in eden najodličnejših sotrudnikov cerkveno-glasbenega lista „Musica divina“, je bil od cesarja imenovan za ravnatelja dunajskega dvornega gledišča in je postal hkrati dvorni svetnik.

Δ Na Dunaju je umrl glasbeni pedagog in glasbeni zgodovinar Adolf Prosnitz. Njegov „Compedium der Musikgeschichte“ obsega dva zvezka: I. Do konca 16. stoletja. (Predzgodovina. Stara zgodovina.) II. 1600—1750. (Srednja zgodovina.)

Oglasnik.

Hrvatska crkvena pjesmarica. Pratnja hrvatskim koralima. Izdalo glazbeno-pjevačko društvo »Vijenac«. Zagreb 1917. Cena 3 K.

Cerkvene ljudske pesmarice izhajajo zadnje čase hitro eno za drugo. Tudi Hrvatje so se požurili in izdali — kar nepričakovano — lepo urejeno, dokaj obširno zbirko cerkvenih pesmi. Izdaja tozadevne pesmarice jim je bila v toliko olajšana, ker imajo že v »Citari octochordi« iz l. 1757 ohranjenih precejšnje število hrvatskih koralov in jih je društvo »Vijenac«, pomnožene z nekaterimi novejšimi, istotako v hrvatskem duhu zloženimi pesmimi izdalo l. 1912. Sedanja pesmarica prinaša spremljevanje omenjenim pesmim; dodane so pa še nekatere boljše pesmi iz prilog »Sv. Cecilije«.

Pesmarica prinaša 71 skladb, od katerih približno dve tretjini so harmonizirani starejši koralni, ena tretjina pa v novejšem času zložene skladbe. Kot harmonizatorji so zastopani: Dugan, Kolb, Novak, Žganec, Canjuga, Mantuani; kot skladatelji pa: Kolb, Novak, Tačlik, pl. Lučić, Dugan, Žganec, Špoljar, Canjuga, Hladnik, Caecilius, Ko-

stanjevac, [Stahuljak. Pesmi so zbrane v sledečem redu: mašne, adventne, božične, postne, velikonočne, za vnelobod, evharistične, v čast presv. Srcu Jezusovemu in Marijine.

Hrvatski koralni so po svojih napevih zelo zanimivi: zdaj resnobnotužni, zdaj prijaznomili, enkrat dalje, drugič krajše tvorbe; glede ustroja so napevi lepo umerjeni, po duhu jako cerkveni. Semtertje naletimo seveda tudi na več ali manj podobne, včasih nekoliko enolične napeve, a zato nas druge odškodujejo tem izrazitejši in markantnejši. Pri Hrvatih se je — kakor vidimo iz te pesmarice — ohranilo prime-roma veliko število pristno ljudskih cerkvenih melodij, dočim so se naše slovenske starejše cerkvene pesmi skoro domalega poizgubile oz. so žal utonile v novejši, od drugod k nam zanešeni ter bolj na posvetno plat zaokroženi glasbi. Harmonizacija hrvatskih koralov je kar moč solidna, in to, bodisi da so napevi zloženi v novejših tonovih načinih: duru, molu ali pa v starejših cerkvenih: dorskem, frigijskem itd. in dasi preprosta — prevladujejo trizvoki, sektakordi in diatonika — vendar vobče prav okusna. Pesmi, mislim koralne, so prirejene v taki legi, da jih je mogoče pevati eno in štiriglasno. Čez *e* — kar je za enoglasno petje pač že nekoliko visoko — ne sežejo, večina jih pa gre komaj do *c*, *d*, *es*.

Med novejšimi skladbami so nekatere zelo čedne. Kolbove so posebno dobre, n. pr. njegove mašne tekó neprisljano od srca in jih preveva neka prijetna mehkoča; njegova »U slavu svetog Srca« je krepka, navdušena, Marijina »Marijo, Majko ljubljena« pa tudi topila v izrazu, plemenita. Markantna skladba je Novakova »Pred Božanstvom«. Tudi njegova »Marijo, Majko ljubljena« se lepo razvija. Občutena — pobožnomirna je Tačlikova »O da mogu...« Zelo lepa, živahna je Lučičeva »O spasiljnaja Žrtvo!« Ljubka pa hkrati vznesena je Stahuljakova »Zdravo Djevo«. Pesem »Slavo svetog Srca«, zložil Caecilius (?), pa je formalno pogrešena — prične se v D-duru, konča v A-duru. Pogrešali bi jo brez škode.

Vobče prav dobri pesmarici bi pristojal lepši tisk; pesmi so namreč litografirane, a precej neenako pisane. Na par krajih (na strani 47 in 61) manjka ponekod v partituri besedilo, pri nekaterih pesmih pa v predgrah niso pavze zaznamovane. Pogosto manjkajo tudi časovna in dinamična znamenja.

Hrvatski cerkveni pesmarici želimo, da najde pri Hrvatih mnogo odjemalcev in pevcev. Tudi slovenskim organistom utegne marsikatera pesem s podstavljenim primernim slovenskim besedilom dobro služiti.

Stanko Premrl.

Rudolf Tačlik: Misa u čast slavenskim apoštolima Sv. Cirilu i Metodu. Mješoviti zbor. Naklada knjižare G. Grabrovac, Karlovac (Hrvatska). Cena 4 K.

Ta staroslovenska maša je zložena v pristno cerkvenem duhu, v melodiji in harmonijah je plemenita, glede obsega skromna (samo v Credo se sopran dvigne do /, sicer pa le do *d*, *es*, *e*). Ker je skladba vokalna, bi bilo prav, da bi glasovi semtertje imeli nekoliko oddiha; to bi se pa lahko zgodilo, če bi se višji in nižji glasovi včasih menjavali in če bi bil g. skladatelj uporabil tuintam malo več polifonije. Sama homofonija in pa vedni odstavki (celi sklepi) zlasti in Gloria in v Credo se mi zde vsekako odveč in so skladbi kolikortoliko v škodo.

S. P.

Listnica upravnštva.

Naročnino za leto 1917 so do sklepa lista poravnali sledeči p. n. naročniki: Ivan Abram, župnik, Crni vrh nad Idrjijo; Matej Ahačič, župnik, Leše; Mihael Arko, dekan, Idrjia (2 izv.); Luka Arh, profesor, Št. Vid nad Ljubljano; Anton Anžič, kaplan, Škofja Loka; Josip Bambič, župnik Preloka; Franc Bernik, župnik, Domžale; Ivan Bezeg, c. kr. organist v p., Kamnik; Ivan Bosina, kaplan, Šmartno ob Paki (Štaj.); Ivan Bohinc, organist, Stara Loka; Anton Bratovž, organist, Št. Vid pri Vipavi; Martin Bukovec, kaplan, Boh. Bistrica; Jožef Cenčič, nadučitelj, Sv. Rok ob Sotli (Štaj.); Ivan Cvek, organist, Štanga; Fran Črnilec, kaplan, Komenda; Janez Dežman, trgovec, Vače; David Doktorič, kurat, Gabrije; Fran Ferjančič, sem. nam. vodja, Ljubljana; Anton Golé, kaplan, Idrjia; Alojzij Grad, organist, Unec; Martin Gorše, kaplan, Kor. Bela; Franc Hiti, vojni kurat, Gradec; Vojteh Hybašek, profesor, Št. Vid nad Ljubljano, (2 izv.); Jožef Ilgovec, organist, Dobrlaves (Kor.); dr. Fran Jeré, profesor, Št. Vid nad Ljubljano; Fran Jelnikar, organist, Janče; oo. jezuiti v Ljubljani; Ivan Kajba, trgovec in organist, Škofja Loka; dr. Andrej Karlin, škof, Trst; Katoliška Bukvarna v Ljubljani; Knjižnica goriškega duh. osrednjega semenišča, Zatičina; Anton Koritnik, profesor, Št. Vid nad Ljubljano; Valentin Kolenc, organist, Vojsko; Antonija Kogovšek, organistinja, Rovte; Josip Klemenčič, kaplan, Staritrq pri Ložu; Ferdinand Kristl, organist, Sv. Barbara, v Slov. Goricah (Štaj.); Jožef Kukačka župnik, t. č. na Suhi pri Labudu (Kor.); Vinko Lavrič, kaplan, Tržišče (Dol.); Jožef Lavtižar, župnik, Rateče; oo. lazaristi v Ljubljani; Janez Lesar, župnik, Šmartno pod Šmarno goro; dr. Josip Lesar, sem. ravnatelj, Ljubljana; Lichtenturnov zavod v Ljubljani; Filip

Lokan, organist, Selo pri Borovljah (Kor.); dr. Franc Lukman, prof. bog., Maribor; Alojzij Mav, enol. prost.; Alojzij Mihelčič, organist in dež. poslanec, Metlika, za l. 1917 in 1918); Alojzij Muren, organist, Stopiče; Matija Nastrap, organist, Studeno pri Železnikih; Stjepan Oslakovič, kaplan, Pakrac (Slavonija); Štefan Pivec, dekan, Vuzenica; Ivan Pogačnik, c. kr. organist, Idrija; Janez Pintar, organist, Hrastje pri Kranju; Ivan Ročnik, organist, Sv. Mihael pri Soštanju; Josip Rogelj, kaplan, Št. Jernej; Pavel Rančigaj, organist, Sv. Jurij ob Taboru; Mihael Saje, duh. svetnik, Skaručina; Fran Samec, nadučitelj, Krka; Franciškanski samostani: Nazaret pri Mozirju, Tersat, Virovitica, Zagreb (za 1917 in 1918); opatija oo. cistercijanov v Zatičini (za l. 1918); uršulinke v Ljubljani; dr. Franc Sedej, knezonadškof goriški, Zatičina; Josip Siherl, organist, Ribnica; Franc Sinko, kaplan, Teharje; Franc Spindler, župnik, Sv. Jurij ob Paki; Viktor Steska, ravnatelj kn. škof. pisarne, Ljubljana; Karl Sparhakl, kaplan, Bled; Anton Skubic, kaplan, Št. Janž; šolske sestre v Repnjah (za l. 1918); Ivan Suštersič, kaplan, Prečina; M. Miroslava Tomec, uršulinka, Mekinje (za l. 1917 in 1918); Krištof Tomšič, vikar, Ponikva (Gor.); Franc Trejber, župnik, Št. Rupert pri Velikovcu; Marija Turnšek, organistova soproga, Loke (Štaj.); Viktor Turk, kaplan, Gorje pri Bledu; dr. Aleš Ušeničnik, prof. bog., Ljubljana; Andrej Wieser, dekan, Gospa Sveta; Gašper Vilman, župnik, Ljubno pri Podnartu; Vinko Vodopivec, vikar, t. č. Cirknica; Franc Zaherl, nadučitelj in organist, Ljutomer; Jožef Zelnik, župnik, Čemšenik; Ivan Žagar pl. Sanaval, enol. prost., Ljubljana; Franc Pirc, misijonar, t. č. v Ljubljani; dr. Gregorij Pečjak, gimn. profesor, Ljubljana; Josip Tomažič, organist, Sv. Duh pri Krškem; Ivan Naraks, orgljarški mojster, Petrovče pri Celju; Alojz Polič, četovodja pri godbi c. kr. inf. polka št. 87, vojna pošta 304; Anton Dermič, orgljarški mojster, Radoljica; Marko Krajnc, c. kr. vojni kurat, Inomost; Pavel Gorjup, mestni učitelj, Ljubljana; Janko Barle, stolni kanonik, Zagreb; Ivo Berglez, organist, Št. Vid pri Ptuj; Franc Mihelčič, org. kandidat-črnovojnik; Alojzij Kralj, župnik, Goče; Viktor Svigelj, kaplan, Bloke; Josip Jančar, organist, Javor pod Ljubljano; Knjižnica okrajnega učiteljstva, Postojna; Maks Fricelj, organist, Mozirje (Štajer); Šolske sestre, Imostki (Dalm.); Anton Črnugelj, kaplan, Dobrnič; Janez Grkman, organist in cerkovnik, Komenda; Jožef Suštersič, užitninski uradnik, Ljubljana; Janez Meršolj, župnik, Reteče; Marija Zalar, učiteljica, Krummegg pri Gradcu; Alojzij Tomé, kaplan, Mokronog; Franc Zemljčič, organist in posestnik, Sv. Tomaž pri Ormožu; Franc Pavčič, organist-črnovojnik, Feldpost 316; Rafael Grobljar, duhovnik nem. vit. reda, Ljubljana; Fran Selan, dež. oficial, Ljubljana; Matija Jager, kaplan, Borovnica; Župni uradi; Leše, Brežice, Jagersče, Črni vrh nad Idrijo, Batuje, Sv. Jakob ob Savi, Domžale Lučine, Gorenji Logatec, Grahovo pri Cerknici, Koroška Bela, Kamna gorica, Vranja peč, Veliki Dol pri Komnu, Končovelj pri Trstu, Besnica, Leskovec, Litija, Sv. Peter pri Mariboru, Kropa, Podbrezje, Črni vrh nad Polhovim gradcem, Sv. Trije kralji, Selca, Pečine (Prim.), Sebrlje, Kronberg, Sostro, Bukovšica, Mavčiče, Ig, Žabnica, Škocjan pri Mokronogu, Sempeter pri Novem mestu, Šmarje pri Ajdovščini (za l. 1918), Šmarjeta; Šmartno pri Litiji, Zgornji Tuhinj, Tržič, Duplje, Vič, Št. Vid nad Ljubljano, Šmartno pod Šmarno goro, Zagorje ob Savi, Sela pri Žužemberku, Železniki, Dražgoše, Zaplana, Ajdovec, Hinje, Stari trg pri Ložu, Lom pri Tržiču, Ambrus, Hrenovce, Grahovo ob Bači, Sv. Križ pri Ajdovščini, Krka (za 1917 in 18), Št. Janž, Avče pri Tolminu, Smednik, Vrhpolje pri Vipavi, Brezovica pri Ljubljani (za 1917, 1918, in 1919), Komenda, Dob.

Za 1917 so poravnali dalje: Roman Pahor, tajnik občine Renče, sedaj v Št. Vidu nad Ljubljano; Jožef Žirovnik, nadučitelj, Gorje; Ivan Mevželj, kaplan, Trnovo (Not.); Niko Loboda, organist, sedaj črnovojnik; prof. dr. Josip Mantuani, ravnatelj dež. muzeja, Ljubljana; Fran Zabret, stolni vikar, Ljubljana; Milena baronica Zois, Ljubljana; šolske sestre v Mariboru; Gabriel Petrič, kaplan, Ribnica; Ivan Turk, organist v Starem trgu pri Ložu; Jernej Podbevšek, župnik, Kostanjevica (Dol.)

Župni uradi: Podraga; Selo pri Kamniku; Dev. Mar. v Polju; Poljane nad Škofjo Loko; Bled; Žalina; Sv. Helena; Studeno pri Postojni, Kamnik, Vodice, Podzemelj.

Vse ostale naročnine, došle nam do sklepa lista, so bile plačane in vpisane večinoma za l. 1916, nekatere pa tudi za 1915 in 1914. To v blagohotno pojasnilo! Kdor izmed cenjenih naročnikov bi hotel vedeti, koliko je event. še na dolgu, naj blagovoli vprašati, in mu bomo radi odgovorili. — *Tiste p. n. naročnike, ki smo jih pred kratkem terjali za poravnavo zaostale naročnine in ki se pozivu še niso odzvali, vljudno prosimo, naj svojo dolžnost čim preje store.*

Današnjemu listu je pridejana 5. in 6. št. prilog.

Odgovorni urednik lista in glasbene priloge Stanko Premrl.

Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska Zadružna tiskarna v Ljubljani.